

s dlouhým štíhlým krkem, složená křídla nepřesahují ocas. Zobák je tvarem protáhlý, štíhlý a dvoubarevný – oranžově žlutý a černý, v každém případě bývá rozsah oranžové barvy větší než rozsah černé a nehet zobáku je černý. Zblízka uvidíme, že spodní čelist zobáku je rovná nebo jen mírně prohnutá.

Husa tundrová (*A. serrirostris*, Tundra Bean Goose) hnízdí v zóně tundry od Nové země a poloostrova Tajmyr směrem na východ přes severní Sibiř k Čukotskému poloostrovu (hranici jamalského a severosibiřského poddruhu představuje řeka Chatanga). Na hnízdištích se vyskytuje dosti přísně odděleně od husy polní. Hnízdí v bažinaté i sušší travinné a mechové tundře se šichou (*Empetrum*), často na březích vodních toků, výjimečně i v lesotundře v řídkých porostech keřových vrb. Jde rovněž o tažný druh, v Evropě zimuje ve stejných oblastech jako husa polní, i když na jednotlivých zimovištích mohou být oba druhy zastoupeny v různém poměru. Asijské populace zimují v Turkestánu, Číně a Japonsku. V naší republice spadá hlavní přílet husy tundrové také na říjen, zimuje i ve smíšených hejnech s husou polní. Teprve v poslední době se zjistilo, že v překvapivě vysokých počtech – jak na jižní Moravě, tak v jižních Čechách svou početností výrazně převažuje nad husou polní. To dodatečně potvrdila determinace stovek hus ze snímků známých fotografií pořízených v těchto místech. Na nich téměř všichni jedinci vykazují znaky husy tundrové. Zbarvením se podobá huse

polní, má ale o něco menší, podsaditější postavu, krk se jeví silnější a kratší. Složená křídla přesahují ocas. Hlava je více zakulacená, na krátkém silném černém zobáku viditelný pouze úzký, oranžově žlutý příčný proužek před špicí, nehet zobáku rovněž černý. Na kratší vzdálenost je patrná zřetelně zakřivená spodní čelist. Hlas má o něco vyšší než husa polní, v přírodě však běžně nerozlišitelný.

Jen pro úplnost lze dodat, že již zmíněná husa krátkozobá, hnízdící na Islandu, Špicberkách a v Grónsku, zimuje v západní Evropě a u nás se objevují pouze vzácně

4 Letící husy tundrové. Foto J. Ševčík

zatoulaní jedinci nebo malé skupinky, které se připojují k větším hejnům ostatních druhů hus.

Ve světle nových taxonomických znalostí není o výskytu obou druhů severovýchodních hus na území ČR dostatek informací, protože dosud nebyla věnována pozornost jejich vzájemnému odlišení. Nabízí se tedy volně pole působnosti jak pro ornitology, tak i pro případné lovce, kteří střelené exempláře mohou prověřit a zařadit do příslušného druhu.

Pavel Pešout

Soustava chráněných krajinných oblastí České republiky před dokončením?

Od vyhlášení první chráněné krajinné oblasti (CHKO) v České republice v loňském roce uplynulo 60 let, od formulování prvního uceleného návrhu na zřízení soustavy velkoplošných chráněných území dokonce 100 let. V září 2014 byla vyhlášena nová CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, přesněji řečeno dosavadní CHKO Kokořínsko byla rozšířena o přírodovědecky pozoruhodné Dokesko. V současnosti probíhá vyhlásování CHKO Brdy. Je tedy na místě si položit otázku, zda poté bude soustava CHKO v ČR již úplná.

Chráněné krajinné oblasti jsou jednou z kategorií zvláště chráněných území. Současný zákon o ochraně přírody a krajiny definuje CHKO jako rozsáhlé území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, případně s dochovanými památkami historického osíd-

lení. Za rozsáhlé se ve smyslu zákona zpravidla uvažuje území větší než 40 až 50 km². Harmonicky utvářenou krajinou s charakteristickým reliéfem představují zejména horské celky, krasová území, nivy řek, oblasti s četnými významnými geomorfologickými jevy, mokřady apod. Zastoupení přirozených ekosystémů na území CHKO obvykle zřetelně převyšuje

průměr pro celou Českou republiku. CHKO jsou jedinou kategorií zvláště chráněných území, kde se předmětem ochrany stává také krajinný ráz včetně zachovalých sídel, kulturních památek, dřevin rostoucích mimo les a typicky uspořádaných hospodářských systémů (Míko a kol. 2005).

Posláním CHKO je především uchování krajiny se všemi jejími přírodními hodnotami a kulturními charakteristikami, což představuje výsledek společného a vyváženého působení přírodních sil a člověka. Ochrana přirozených nebo přírodě blízkých ekosystémů je v CHKO soustředěna převážně do prvních a druhých zón ochrany přírody (většinou se vymezují čtyři zóny), často jde o přírodní rezervace či památky. Na většině území CHKO je cílem udržení, případně rozvoj šetrného a územně diferencovaného hospodářského a rekreačního využívání krajiny zajišťující uchování místního přírodního a kulturního dědictví. V mezinárodní kategorizaci chráněných území, vypracované Mezinárodní unií ochrany přírody (IUCN), se řadí do kategorie V – chráněná krajina.

Velkoplošná chráněná území ČR

Pojem velkoplošná chráněná území není sice nikde právně ukotven, ale běžně se jím souborně označují chráněné krajinné oblasti a národní parky. První návrh na zřízení této soustavy území v naší zemi podal poslanec Zemského sněmu Království Českého a později přednosta Státního památkového úřadu Luboš Jeřábek již v r. 1911 (Procházka 1917). Navrhl „zřízení jistého

počtu národních parků a větších rezervací dostatečně velkých, aby vznikl v nich ničím nerušený vývoj a zcela od nynějšho neodvislý koloběh života, jednak zřízením pokud možno největšího počtu méně přísných lesních rezervací po vzoru americkém a pokud možno hojných drobnějších ochranných oblastí přírodních, pro důležitá stanoviště květeny, zvířeny neb i pro zajímavé útvary geologické.“ Po první světové válce L. Jeřábek publikoval soupis konkrétních území vhodných k ochraně v celém tehdejší Československu, přičemž některá i přesně vymezil, např. národní park Šumava nebo národní park Beskydy. K ochraně navrhl i pohoří Brdy, „lesní rezervaci Křivoklátskou“, České středohoří, České Švýcarsko, dále „pohraniční lesní rezervaci Jizerskou“, „velkou horskou rezervaci Krkonošskou“, Český ráj, Orlické hory, „velkou lesní rezervaci Králickou“, Železné hory, „velkou lesní rezervaci Blanickou“, Novohradské hory, Jeseníky, Moravský kras, Žďárské vrchy, Máchův kraj, pak lesní rezervace „v rozsáhlých lesích veverských, buchlovských a hukvaldských“ a další (Jeřábek 1920, Pešout 2014).

Dnešní soustava velkoplošných chráněných území (viz obr. 1) se od té navržené Jeřábkem příliš neliší. Vlastně můžeme spíše konstatovat, že až nyní, po více než 100 letech, se blížíme k naplnění jeho uceleného návrhu. Od r. 1954, kdy Ministerstvo kultury vydalo výnos o zřízení první chráněné krajinné oblasti u nás – Českého ráje, byly vyhlášeny čtyři národní parky (Krkonošský, Šumava, Podyjí a České Švýcarsko) a 25 chráněných krajinných oblastí. Nejvíce CHKO bylo vyhlášeno v 70. letech (celkem 11).

Hodnocení a doplňování soustavy CHKO

V posledních 20 letech byla několikrát soustava CHKO podrobně vyhodnocována z hlediska unikátnosti, reprezentativnosti, zastoupení krajinných typů ČR, podílu přirozených a přírodě blízkých ekosystémů, zachovalosti krajinného rázu a přírodního stavu území či rekreačního potenciálu (např. Pelc a kol. 1997, 2000, Bínová a kol. 2004), a bylo navrženo její doplnění. Na základě těchto návrhů postupně došlo k vyhlášení rozšířené CHKO Český ráj a nové CHKO Český les. Ve všech hodno-

ceních se dále pravidelně objevuje skupina vysoce ceněných krajinných celků navrhovaných k velkoplošné ochraně: Střední Pooohří – Doupovské hory, jádrové části Krušných hor, Středomoravské Karpaty, Novobystřicko a Králický Sněžník.

V posledním uceleném hodnocení naší soustavy velkoplošných chráněných území, prováděném Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR) v souvislosti s potřebou zajistit ochranu lokalit soustavy Natura 2000, byla doporučena k ochraně formou CHKO následující území: prioritně Dokesko, soutok Moravy a Dyje, Doupovské hory a přilehlá část Středního Pooohří, Krušné hory, Rychlebské hory, Středomoravské Karpaty, a s nižší prioritou (zejména z důvodu zahrnutí porovnatelných fenoménů v jiných CHKO) Novohradské hory a Ještědský hřbet (viz Pešout 2010).

Po téměř desetileté odmlce po zřízení CHKO Český les (v r. 2005) byla v loňském roce přehlášena CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, nově zahrnující oblast Dokeska.

Kokořínsko – Máchův kraj

Dokesko, Jestřebko, Polomé hory, Ralsko nebo dříve Kumerské pohoří tvoří unikátní krajinu, jejíž významná část je od 1. září 2014 na ploše 136 km² chráněnou krajinnou oblastí. Byla vyhlášena nařízením vlády z 9. dubna 2014, kterým se CHKO Kokořínsko přehlásilo na CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, s výslednou rozlohou 410 km².

Území tvoří sedimentární horniny České křídové pánve. Charakteristické geomorfologické prvky Dokeska zahrnují ploché pánve s četnými mokřady, rybníky (např. Břežský, Novozámecký, Máchovo jezero, Hradčanské rybníky) a rašeliníště, kvádrové křemenné pískovce jizerského souvrství a dále významné krajinné dominanty – neovulkanické vrchy tvořené fonolity a čediči – předně Velký a Malý Bezděz, Slatinné vrchy, Velká a Malá Buková, Borný a Provodínské kameny. Důležitým prvkem je řeka Ploučnice s unikátně vyvinutými meandry a mokřady v nivě.

Území spadá do Ralského bioregionu, významného azonálního charakterem s výskytem mnoha reliktních druhů. Mimořádně cenná rostlinná společenstva jsou vázána na mokřady. Mezi nejcenější patří

vegetace vápnných i mechových slatiníšť a oligotrofních přechodových rašeliníšť. Luční vegetaci zastupuje mozaika přeplovovaných aluviálních psárkových luk v nivě Ploučnice, bezkolonových a vlhkých pcháčových luk a tužebníkových lad i druhově bohatých mezofilních ovsíkových luk především v okolí Jestřebí a Starých Splavů. Okraje vodních ploch, břehy toků a odvodňovacích kanálů, tůňe a sníženiny osídluje často ve velkých plochách vegetace vodních a pobřežních makrofyt, včetně společenstev oligotrofních a mělkých rašelinných tůň, rozsáhlých rákosin, vegetace stojatých vod s parožnatkami (*Chara*), vzácnými druhy rdešů (*Potamogeton*), i vegetace tekoucích vod. K významným lesním biotopům na podmáčených stanovištích náleží rašelinné brusnicové bory, suchopýrové bory, rašelinné a podmáčené smrčiny s výskytem montánních druhů a mokřadní olšiny a vrby. Zdejší bory, borové doubravy, podmáčené smrčiny a mokřadní vegetace jsou podle výsledků posledních výzkumů izolovaným reliktem časně holocenní nížinné tajgy (Sádlo a kol. 2012). Kromě mokřadních biotopů zde najdeme cennou štěrbinovou vegetaci silikátových skal a úžlabin a vegetaci vázanou na drobné obnažené plochy písčin a výslunné světliny. Dokesko je rovněž význačné rozsáhlými borovými doubravami a bory, místy druhově bohatšími. K cenným lesním fytoocenózám se řadí dubohabřiny, acidofilní a květnaté bučiny a suťové lesy vyvinuté na neovulkanických vrších. Na pestrá stanoviště je vázán výskyt velkého množství ohrožených druhů živočichů – zejména bezobratlých, obojživelníků, ptáků a ze savců především letounů. Dokesko se v posledních měsících dostalo do popředí zájmu veřejnosti potvrzením výskytu

3

4

5

6

a rozmnožení vlků obecných (*Canis lupus*). Jádrové části CHKO byly již dříve zahrnuty pod maloplošná chráněná území, na prvním místě národní přírodní rezervace Břehyně-Pecopala, Novozámecký rybník a Velký a Malý Bezděz a národní přírodní památky Swamp a Jestřebské slatiny. Většina území byla zařazena do soustavy chráněných území Natura 2000 a Novozámecký a Břežyňský rybník v rámci Ramsarské úmluvy k mezinárodně významným mokřadům.

Celé území se hospodářsky využívá především lesnický. Většina lesů je ve státním vlastnictví a spravuje je státní podnik Vojenské lesy a statky. Zatím se v nich hospodářství poměrně intenzivně, problematičtější je hlavně obnova borových porostů spojená s plošnou přípravou půdy. Dlouhodobý problém představují vysoké stavy spárkaté zvěře. Velký ekonomický význam má v celé oblasti rekreace. Jen v okolí Máchova jezera bylo vybudováno asi 10 tisíc ubytovacích míst. Rybářské hospodaření na významné rybníční soustavě na Robečském potoce není s ochranou přírody v konfliktu, dnes mají rybníky jako hlavní funkci rekreační využití a ochranu biodiverzity a navíc téměř 90 % vodních ploch je zde státních, ve správě AOPK ČR. Konfliktkem v území zůstává těžba surovin. Málo zpevněné křemenné pískovce tvoří

ložiska sklářských a slévárenských písků v okolí Provozdína, kde sice postupně těžba ustává, avšak zdejší velkokapacitní třídička upravuje i písky dopravované sem z ložiska Okřešice a Veselí, což je spojeno s dopravní zátěží. Na cenomanské vrstvy se váže uranové zrudnění – jeho exploatace v minulosti způsobila zdejšímu životnímu prostředí značnou zátěž, na jejíž odstranění se dodnes vynakládá mimořádné úsilí a prostředky.

AOPK ČR se v nově vyhlášené CHKO soustředí hlavně na péči o nejcennější plochy, především mokřady, na prosazování citlivějších forem lesního hospodaření, interpretaci přírodního dědictví veřejnosti a na ochranu dochovaného krajinného rázu. Zřizuje zde také detašované pracoviště správy CHKO v Doksech.

Jak je to s Brdý?

Brdý sice k územní ochraně navrhoval již v r. 1920 Luboš Jeřábek, ale jinak zahrnutí Brdské vrchoviny do soustavy chráněných krajinných oblastí nepatřilo mezi priority státní ochrany přírody. Nicméně nyní se stalo aktuální v souvislosti se zrušením vojenského újezdu zahrnujícího většinu rozlohy tohoto území. V první polovině r. 2014 dokončila AOPK ČR návrh nové CHKO Brdý včetně plánu péče jako podklad pro projednávání a vyhlášení

- 3 Český ráj z vyhlídky u Lvíčka
- 4 Meandry Jizery v CHKO Jizerské hory
- 5 CHKO Labské pískovce – kaňon Labe u Tyršových věží
- 6 Jaro na Děvině v CHKO Pálava
- 7 Biková bučina v přírodní rezervaci Velký Blaník, CHKO Blaník
- 8 Meandr řeky Moravy v CHKO Litovelské Pomoraví
- 9 Národní přírodní památka Swamp v nově vyhlášené CHKO Kokořínsko – Máchův kraj. Snímky: Z. Patzelt, pokud není uvedeno jinak

vací proces vedený Ministerstvem životního prostředí. Navrhovaná oblast má výměru 345 km². Dlouhodobým cílem ochrany přírody a krajiny v tomto území je zachování a zlepšování hodnot a přírodních funkcí harmonicky utvářené krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků, včetně zachování nezastavenosti.

Brdská vrchovina představuje souvislý horský celek unikátní v rámci českého vnitrozemí. Typický je souvisle zalesněný členitý vrchovinný reliéf s táhlými hřebeny. Toto lesnaté území s minimálním osídlením, s množstvím mokřadů a drobných toků plní významné ekologicko-stabilizační funkce jako pramenná oblast, z hlediska retence vody a pro zachování biodiverzity. Zdejší krajina byla vzhledem

k chudému podloží a drsným klimatickým podmínkám vždy málo osídlená a v polovině 20. stol. došlo ještě v souvislosti se zřízením vojenského újezdu Jince (od r. 1926 vojenský výcvikový prostor Jince, po rozšíření r. 1950 vojenský újezd zaujímal plochu 260 km²) k zániku 6 zdejších obcí. Území proto nebylo dotčeno intenzivním zemědělstvím ani rozvojem zástavby. Rozsáhlé lesní komplexy jsou otevřené pouze v místech bývalých vsí a samot s lučnými enklávami, vojenských cvičišť a dopadových ploch střelnic, na nichž se vytvořila unikátní společenstva. Plošné zastoupení některých z nich je v rámci celé ČR výjimečné. Na území budoucí CHKO se vyskytuje poměrně velké množství lokalit s periglaciální morfologií – zejména kamenná moře, mrazové sruby, skály typu tor, skalní hradby a terasy. Také se zde nachází několik významných paleontologických nalezišť, známé jsou především lokality se zkamenělinami jineckého souvrství, hlavně trilobity. Nález fosilní makrofauny ve výchozu paseckých břidlic patří k unikátním i ve světovém měřítku.

Prioritou ochrany přírody v budoucí CHKO bude zvyšování zastoupení lesních biotopů, které jsou typickými ukázkami lesních společenstev Brdské vrchoviny (kyselé a květnaté bučiny, podmáčené a rašelinné smrčiny, prameniště a potůčnické olšiny, suťové lesy, reliktní bory a doubravy na skalách a sutích). Obnova lesních porostů dřevinami přirozené skladby bude přispívat ke zlepšení životních podmínek druhů vázaných na zachovalé drobné toky s čistou vodou – zvláště raka kamenáče (*Austropotamobius torrentium*), vranky obecné (*Cottus gobio*) a mihule potůčnické (*Lampetra planeri*), pro jejichž výskyt bylo v Brdech několik území začleněno do soustavy Natura 2000. Z nelesních biotopů zde najdeme přírodovědecky významné bezkolencové a pcháčkové louky, mokřadní společenstva (pobřežní vegetace rybníků, rašeliniště, olšová prameniště, toky a jejich nivy), společenstva skal a suti. Brdy získaly oprávněný věhlas především svými nelesními společenstvy vázanými na plochy pravidelně narušované činností armády, hlavně vřesovišti. Na celé ploše však nebude zvladatelné napodobit dřívější disturbanci způsobenou vojenskou

činností, a to zřejmě ani při umožnění alternativních způsobů využití dopadových ploch střelnic. Navíc bude nutné řešit významný problém s odstraněním nevybuchlé munice.

Další připravované CHKO

AOPK ČR připravila návrhy dalších dvou území, která se zatím nedostala ani na začátek vyhlášovacích procesů – jde o Doupovské hory a oblast soutoku Moravy a Dyje.

Chráněná krajinná oblast Doupovské hory o rozloze 634,6 km² zahrnuje kromě vlastního masivu Doupovských hor také jádrovou oblast Středního Pohoří. Území představuje největší ucelený komplex vulkanických hornin v ČR. Ve výrazném, až 400 m hlubokém průlomu řeky Ohře vystupují na povrch jak sopečné horniny, tak horniny oherského krystalinika. Nejsevernější část území CHKO tvoří krušnohorské krystalinikum. Velký gradient

Tab. 1 Plochy jednotlivých kategorií zvláště chráněných území v České republice k lednu 2015. Celková rozloha ČR je 7 886 675,5 ha.

Kategorie zvláště chráněných území	Počet	Plocha [ha]	Rozloha z území ČR [%]
národní park (NP)	4	119 119,32	1,51
chráněná krajinná oblast (CHKO)	25	1 102 662,14	13,98
národní přírodní rezervace (NPR)	111	8 620,48	0,11
národní přírodní památka (NPP)	114	3 128,01	0,04
přírodní rezervace (PR)	809	23 969,02	0,30
přírodní památka (PP)	1 490	22 708,49	0,29
Celkem NP a CHKO i s plánovanými CHKO Soutok, Doupovské hory a Brdy		1 354 672,64	17,18

klimatických podmínek, geologická stavba a výrazné morfologické utváření určují vysokou biodiverzitu. V regionu se zachovaly reprezentativní porosty květnatých bučin, dubohabřin a teplomilných doubrav. Na svazích v údolí Ohře jsou vyvinuty suťové lesy a štěrbínová vegetace skal. Cenná je také nelesní vegetace, zejména luční společenstva zastoupená v široké škále od podmáčených luk až po teplomilné trávníky včetně kavylových stepí, a mokřady, mimo jiné slatiniště. Stejně jako v Brdech i zde současný stav krajiny utvářel především vojenský výcvikový prostor. Vysídlení, opuštění tradičního hospodaření a využívání vojskem způsobilo rozvoj rozsáhlých křovin (Živa 2011, 4: 155–158). Na cenné biotopy je vázáno mnoho ohrožených druhů rostlin a živočichů, přičemž některé zde dosahují výškového maxima svého výskytu v ČR. Na rozdíl od Brd v Doupovských horách vojenský prostor nadále zůstává (návrh na vyhlášení CHKO se zpracovával v době, kdy se uvažovalo o zrušení vojenského újezdu). Mělo by tak být zajištěno pokračování „vojenského managementu“ jádrového území. Nicméně i přesto si území ochranu formou CHKO zaslouží – přinejmenším pro uchování přírody a krajiny v okrajových částech mimo vojenský prostor a kvůli nezbytné cílené péči o cenné biotopy ve vojenském újezdu. Zásadní je i zavedení odstupňované ochrany a péče o lesní porosty, tlumení vysokých stavů nepůvodních druhů zvěře v lesích a pastva na rozsáhlých nelesních plochách.

10 Padrtské rybníky – jedna z jádrových zón připravované CHKO Brdy. Foto P. Mudra

Jako jednoznačnou prioritu vytváření soustavy velkoplošných chráněných území opakovaně všechny analýzy státní ochrany přírody z posledních 20 let zdůrazňují doplnění CHKO v oblasti soutoku Moravy a Dyje. Navrhovaná CHKO Soutok zahrnuje nivu Dyje od Nových Mlýnů po proudu a nivu Moravy od Hodonína po proudu až po jejich soutok a zaujímá plochu 138,9 km². Většina leží v nejnižší části Dolnomoravského úvalu a náleží k Vídeňské pánvi s mocnou sedimentární výplní. Celková mocnost uloženin přesahuje 5 km. Území je protkáno hustou sítí přirozených meandrujících toků, slepých, odstavených ramen a kanálů. Na většině se rozkládají lužní lesy a louky, ojediněle v celém středoevropském prostoru. Lesní vegetace je zastoupena především jilmovými a topolovými jasaninami, přičemž jde o jeden z největších komplexů tvrdého luhu v Evropě. Významné plochy luhu byly po odlesnění nahrazeny přírodovědně mimořádně cennými aluviálními loukami, dříve přepásanými, se solitérními staletými duby. Reliktní xerothermní vegetace osídluje písčité vyvýšená nezaplavovaná místa – tzv. hrůdy. Fauna CHKO Soutok představuje v rámci ČR nejreprezentativnější ukázkou živočišných společenstev vázaných na všechny biotopy údolních niv velkých řek (např. Živa 2007, 6: 266–268 nebo 2008, 4: 174–176). Význam území kromě zařazení do soustavy Natura 2000 potvrzuje zřízení Biosférické rezervace Dolní Morava v r. 2003 rozšířením dřívější Biosférické rezervace Pálava, která vznikla už v r. 1986. Tato rezervace je v ČR jediná, u níž ochrana není z většiny dosud zajištěna některou z kategorií zvláště chráněného území. I když byl proces vyhláso-

vání CHKO před časem pozastaven kvůli nesouhlasu některých obcí a vlastníků, v listopadu 2014 navrhla AOPK ČR zřízení chráněné krajinné oblasti v tomto regionu znovu. Statut CHKO by zde poskytl nejhodnější nástroj pro nastavení udržitelného vztahu mezi hospodářským a rekreačním využíváním území a péčí o mimořádně hodnotné přírodní a kulturní dědictví. Je třeba upozornit, že závažnou hrozbu pro navrhovanou CHKO znamená jakákoli varianta realizace vodní cesty Dunaj–Odra–Labe (viz také Živa 2014, 6: CXXXIII–CXXXVI).

Na přípravě dalších chráněných krajinných oblastí v prioritních územích z hlediska ochrany přírody (Krušné hory, Rychlebské hory, Středomoravské Karpaty) se zatím nepracuje. Kromě ochrany nových území je úkolem státní ochrany přírody přehlašování některých dříve zřízených CHKO se zastaralými výnosy.

Závěr

Soustavu chráněných krajinných oblastí dosud nelze považovat za dokončenou. Velkoplošná zvláště chráněná území (CHKO a NP) v současnosti zaujímají celkovou rozlohu přibližně 12 430 km², tedy 15,76 % území naší republiky (tab. 1). Po vyhlášení CHKO Brdy a případném vzniku CHKO Doupovské hory a CHKO Soutok by celková rozloha činila 13 546 km², tedy 17,18 % území republiky. [Pozn. redakce: Podrobný popis našich dosavadních chráněných krajinných oblastí najdete v edici Chráněná území ČR (Mackovčín a Sedláček eds., 1999–2007). Srovnání ochrany přírody a krajiny v CHKO a NP v České republice a v Rakousku lze nalézt např. v práci M. Krpálkové (2012), dostupné i na internetu.]

Je však třeba zdůraznit, že žádné chráněné území samo o sobě cenné fenomény nezachová. Proto se současná státní ochrana přírody soustředí na kvalitu péče, kterou není možné zajišťovat bez spolupráce s hospodáři a místními obyvateli. Pro území chráněných krajinných oblastí zahrnující různé typy kulturních krajín to platí dvojnásob.

Použitou literaturu uvádíme na webové stránce Živy.

